

Gespreksweergave Lokaal gesprek Bergeijk over MRE Bouwstenennotitie

10-10-2022

Aanwezig: Yfke Froentjes (raadslid GroenLinks-PvdA, lid Raadstafel21), Bjorn Aarts (raadslid CDA, lid Raadstafel21), Arjan van der Hout (raadslid LPB), Twan Hurkmans (commissielid VVD), Marko van Dalen (portefeuillehouder, AB-lid MRE), Yentl van Bakel (griffier), Esther Struik (strategisch adviseur)

Herkent u de ontwikkelingen?

De thema's in de ontwikkelingen 'Duurzame schaalsprong Brainport' en 'Nieuwe balans in het landelijk gebied' worden herkend en zijn met elkaar verweven. Wel valt direct op dat 'Brede Welvaart' niet genoemd wordt. Daar doen we het tenslotte voor: een fijne, leefbare, duurzame regio voor iedereen. Economische groei is geen doel op zich, de sociale ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid horen daar onlosmakelijk bij. De maatschappelijke ongelijkheid wordt groter als we daar niet op sturen. De sociale component komt nu niet terug in ontwikkelings Schaalsprong en zeer beperkt bij de ontwikkelings Landelijk Gebied.

Ontwikkeling of overkoepelend

Het is de vraag of Brede welvaart een ontwikkelings moet zijn naast Duurzame schaalsprong, die als Yin en Yang met elkaar in balans en verweven zijn. Of dat Brede welvaart als een overkoepelend thema om beide ontwikkelingen ligt. Wanneer Brede welvaart een ontwikkelings wordt, valt een vitaal landelijk gebied onder de Schaalsprong. Daarmee is direct duidelijk dat we één regio vormen, die allemaal met de schaalsprong te maken hebben, mogelijk wel op een andere manier.

Eén regio met verstedelijking én landelijk gebied

In de ontwikkelingen zoals ze nu zijn weergegeven, wordt de tegenstelling tussen stad en landelijk gebied vergroot in plaats van verkleind. We zijn één regio, vormen één ecosysteem, dat blijkt nu onvoldoende uit de thema's van de ontwikkelingen. Groei wordt nu eenzijdig gekoppeld aan de grote stad en Brainport, maar ook de landelijke deelregio's Peel, A2 en Kempen zijn onderdeel van Brainport. En ervaren de gevolgen van de schaalsprong al op de woningmarkt en in de file.

Welke accenten kunnen aangebracht worden?

Schaalsprong

De schaalsprong is het belangrijkste thema voor de komende jaren. De economische groei lijkt onvermijdelijk. Mede door landelijke en Europese belangen is de invloed van de lokale overheid beperkt. Het maatschappelijk beeld is dat het streven naar economische groei altijd goed is, terwijl we steeds meer zien dat dit ten koste kan gaan van alles wat we verstaan onder brede welvaart. Het is dan ook goed om het gesprek aan te blijven gaan of alle groei in deze regio moet landen. Zijn er grenzen aan de groei? Kan er een win-win combinatie worden gezocht met regio's met een krimpende economie en de bijbehorende problemen, zoals Zuid-Limburg of in het noorden?

Als overheid moeten we meer gaan anticiperen en sturen op de (mogelijke) gevolgen van de schaalsprong. Dat geldt voor de ruimtelijke aspecten die grensoverschrijdend zijn en regionaal goed

afgestemd moeten worden: mobiliteit, energietransitie, vitaliteit landelijk gebied, economie, maar vooral ook wonen en ruimte. De gevolgen van de schaa sprong zijn nu vooral op de woningmarkt zichtbaar.

Omdenken

Er is een andere denkwijze nodig om de groei te faciliteren dan doorgaan op de ingeslagen weg. Bijvoorbeeld: met meer asfalt en bussen naar grote bedrijven maken de verkeersdrukte alleen maar groter. Kun je niet naar een geheel ander vervoers- en mobiliteitssysteem als je de eindsituatie met 70.000 extra inwoners als uitgangspunt neemt. Waaraan de grote groeibedrijven meebetalen vanuit hun economisch voordeel. Door de huidige denkwijze aan te houden en steeds wat aan te passen, los je het probleem van de toekomst niet op. Ook in het denken moet een schaa sprong plaatsvinden. Dat geldt voor alle thema's waarop we nu samenwerken, vooral voor mobiliteit en energietransitie, ook in relatie tot economie/bedrijventerreinen.

Brede welvaart

Brede welvaart is een zeer belangrijk als thema, uitgangspunt of perspectief. Dit is allesomvattend en moet wel concreter gemaakt worden. Wat vinden wij daarvan belangrijk en waar gaan we op sturen? Bij alle eerder genoemde ruimtelijke thema's. Aspecten die als belangrijk worden genoemd zijn:

- Wonen voor alle doelgroepen (oa arbeidsmigranten, jongeren, ouderen, statushouders, zorg)
- Onderwijs (primair, secundair, middelbaar, hoger, incl. locaties)
- Sociaal-cultureel klimaat en voorzieningen
- Gezondheid (zorg, omgeving, lucht, water)
- Ecologie
- Veiligheid
- Migratie
- Sociale cohesie
- Ongelijkheid tegengaan op alle aspecten

Bij de uitwerking van de verschillende thema's moet dit op een concrete manier terugkomen. In lijn met de eerdere reactie op het Ambitiedocument dat het concreet maken van de opgave en doelen een belangrijke bijdrage kan leveren aan de regionale samenwerking. De uitleg in de masterclasses is daar een goed voorbeeld van.

Een voorbeeld is Wonen, dat is ook te benaderen vanuit concrete maatschappelijke doelen (huisvesting doelgroepen, wachttijden) in plaats van het gesprek te starten over aantallen. Dat is het middel om het maatschappelijk doel te bereiken.

Transitie landelijk gebied

Het huidige portefeuillehoudersoverleg 'transitie landelijk gebied' dekt de lading niet meer, het gaat om een 'vitaal landelijk gebied' zoals genoemd in een van de bouwstenen. Voedselkringloop is daar een onderdeel van, maar ook bodem, water, droogte, hitte, stikstof, toekomst agrarische sector horen daarbij, net als vitale, leefbare landelijke kernen met voldoende voorzieningen. Het is de vraag of deze opgave altijd regionaal is. Het is wel altijd bovenlokaal, waarbij een gebiedsgerichte aanpak nodig is. Daarbij kan regionaal veel geleerd worden van elkaars ervaringen.

Samenwerking

Om als regio grip te houden op de gevolgen van de schaalsprong en daarop te sturen, is een slagvaardige samenwerking nodig. Waarbij je breder moet kijken dan de eigen gemeente, vanuit het regionaal belang.

Welke rol ziet u voor de gemeente?

Sturing vanuit een visie op een betere, mooiere toekomst. Wat is het Bergeijk van de toekomst? Hoe groot willen we worden? Welke kracht en waarden willen we behouden en verder versterken? Als gemeenten en gemeenteraden moeten we breder willen en durven denken dan alleen het belang van onze eigen gemeenten en onze eigen dorpen. Soms zullen er ontwikkelingen zijn waar we als Bergeijk misschien minder profijt van hebben, maar die wel goed zijn voor de regio als geheel.

In samenwerking van de 21 gemeenten: vanuit een gedeelde strategische ontwikkelvisie van de deelregio's en van de Brainportregio afstemmen en afspraken maken over 'grensoverschrijdende' thema's, waarbij we de uitvoering niet 'regionaal' opleggen of voor elkaar beslissen. Daarbij samenwerken om beperkte ambtelijke capaciteit zo effectief mogelijk in te zetten en kennis en goede voorbeelden zoveel mogelijk uitwisselen.

Concrete uitwerking voor de eigen gemeente vindt vervolgens op gemeentelijk niveau plaats.

Welke rol ziet u voor de regio?

Voor de werkorganisatie MRE: coördineren van alle thema's die gemeente-overstijgend zijn: energie, economie, mobiliteit, wonen (huisvesten doelgroepen), landelijk gebied (bodem, klimaat, droogte). De werkorganisatie MRE kan de helicopterview bieden in de samenwerking met de 21 gemeente.

Belangrijke rollen voor de MRE zijn daarnaast aanjagen, inspireren en verbinden. Bijvoorbeeld met kennisoverdracht, zoals ingezet is met de masterclasses en webinars. En verbinden in bijeenkomsten, er vindt daar veel kennisuitwisseling en kruisbestuiving plaats. Daardoor wordt regionaal samenwerken makkelijker, dat gebeurt in de regio minder vanuit een politieke kleur dan in de eigen gemeenten.

De schriftelijke producten van de MRE zijn veelal te algemeen en te weinig concreet. Daar is op communicatie en verbinding nog te winnen. Het wordt wel goed uitgewerkt en toegelicht op de MRE-congressen, bijeenkomsten en webinars.